

[Per Federspiel.]

steren siger det — at han ligefrem opgav sine rejser til Østeuropa umiddelbart efter Tjsekoslovakiet, så gad jeg ærlig talt se, hvad hr. Per Hækkerup havde gjort, hvis han var udenrigsminister. Med den forargelse, som også hr. Per Hækkerup delte, over det, der var sket i Tjsekoslovakiet, skulle man da umiddelbart efter foretage rejser til lande, der havde deltaget i denne skændige indmarch i Tjsekoslovakiet? Jeg tror ikke, hr. Per Hækkerup skal forfølge det spørgsmål videre.

Nu er det jo forbudt at referere, hvad der sker i det udenrigspolitiske nævn, men det er vel ikke forbudt at referere, hvad der ikke sker — i hvert fald ikke efter Baggesens juridiske teorier — og jeg mindes ikke, at hr. Per Hækkerup på noget tidspunkt har insisteret på, at udenrigsministeren skulle foretage sine planlagte rejser til Østeuropa umiddelbart efter overfaldet på Tjsekoslovakiet. Så mon vi ikke skal lade det spørgsmål ligge.

Den risiko, der kan være ved en tilbage- trækning af amerikanske styrker, kan få alvorlige konsekvenser, ikke for Vesteuropa, men for forholdet mellem Østeuropa og Vesteuropa, og det må nødvendigvis føre til en forstærket tysk oprustning. Det tror jeg ikke hverken den tyske regering eller nogen anden vesteuropæisk regering er interesseret i, og jeg vil derfor mene, at vi fra dansk side også bør gøre vores indflydelse gældende inden for NATO for at få amerikanerne til at bevare i hvert fald den militære tilstedeværelse, som giver hele atombalancen dens mening i relation til den europæiske politik.

Jeg nævnte, at det tyske spørgsmål selvfølgelig er væsentligt, men ikke må være afgørende. Vi har kunnet konstatere, at hele den tidligere stive indstilling fra forbundsregeringens side under Adenauer-Hallstein osv. er blevet afløst af en langt smidigere holdning, men det må være indlysende, at denne smidighed i hvert fald ikke kan strække sig så langt, at man fra vesttysk side vil anerkende den østtyske folke- republik som en egentlig selvstændig stat. Det må vi tage til efterretning og respektere som Vesttysklands allierede. Der ligger utvivlsomt vide perspektiver i den tanke- gang, som nu er ved at finde konkret form,

og som i hvert fald på det nuværende sta- dium må defineres således, at man fra vest- tysk side vil stræbe imod en eller anden sameksistensmulighed med Østtyskland, så man i hvert fald kan forhandle om rent praktiske spørgsmål ud over det rent han- delsmæssige, der jo flourer på en udmærket måde allerede, idet man undgår spørgsmå- let om anerkendelsen i folkeretlig forstand, hvilket der heller ikke er nogen nødvendig- hed for, simpelt hen ved at de to dele af Tyskland gensidigt betragter hinanden som indland. Jeg tror, det er rigtigt, at vi re- spekterer dette standpunkt. Om det så skulle blive det første skridt i retning af en eller anden slags forbund — som ville være en besynderlig nyskabelse, omfattende på den ene side en folkestyret stat og på den anden side en kommunistisk stat — ja, det er vel kun et fjernt fremtidsperspektiv. Men jeg tror, at de kræfter, der fra forskellig side har prøvet at fremkalde en indsats for en ensidig anerkendelse af Østtyskland, vil skade afspændingen, de vil skade bestræ- belserne for en fredelig løsning af hele dette spørgsmål ved at køre videre. Dette tyske spørgsmål er nu inde i en udvikling, som det må være de to Tysklandes opgave at klare, mens vi andre kun kan gøre begge parter en tjeneste ved at holde fingrene fra det.

Dermed være ikke sagt, at vi ikke skal fortsætte bestræbelserne for at blive af med kontrolrådspassene. Det har ikke noget som helst med det at gøre. Deri er jeg helt enig med hr. Per Hækkerup, måske ud fra et lidt andet synspunkt, idet jeg betragter passet som et dokument, der har fået en ganske urimelig betydning. Et pas var jo oprinde- lig et dokument, der skulle tjene til sikring af den rejsende, en legitimation, så han kunne henvende sig på konsulater og ge- sandtskaber og få den beskyttelse, han skulle. Men siden er det blevet et politimæs- sigt våben, et indgreb i den personlige fri- hed, hvilket aldrig har været meningen med et pas. En ganske uliberal tankegang har ført til, at passet er blevet misbrugt som en slags statspolitisk våben. Ud fra det syns- punkt er jeg helt enig i, at kontrolrådspas- sene som alle andre pas afskaffes som et obligatorisk rejsemiddel, men kan fås af rejsende, hvis de har trang til den beskyt- telse.